

Digitalizace 2023

Dne 12. prosince 2023 se na CIIRC ČVUT v Praze konala konference Svazu průmyslu a dopravy ČR a Národního centra průmyslu 4.0 s názvem Průmysl 4.0 v praxi. Cílem bylo informovat o výsledcích šetření o stavu digitalizace průmyslu v ČR a také dát prostor k prezentaci firmám, které získaly ocenění v rámci Ceny za průmysl 4.0.

Průzkum o implementaci průmyslu 4.0 a digitální transformaci provádí Svaz průmyslu a dopravy ČR spolu NCP 4.0 mezi svými členskými firmami od roku 2019. V roce 2023 byla data sbírána v srpnu a průzkumu se zúčastnilo 98 firem. Z nich bylo 44 velkých podniků, 31 středních a 23 malých firem. Spektrum respondentů pokrývá hlavní odvětví české ekonomiky.

Co je potěšitelné, české firmy zlepšují svůj přístup ke své digitální transformaci. Dokážou se na ni dívat z nadhledu a řeší ji na úrovni celé firmy s ohledem na jednotlivé podnikové procesy. Od digitální transformace si slibují především získání konkurenční výhody na trhu díky zvyšování produktivity práce a snižování nákladů. V rozsáhlejším využívání součástí průmyslu 4.0 podnikům brání především nedostatek kvalifikovaných pracovníků.

„Pozitivní je, že roste podíl firem, které už mají hotovou strategii své digitální transformace. Zároveň ubývá podniků, které se tímto tématem zatím nezabývají. V posledním roce také přibývá podniků, které se snaží o ucelené pojetí digitální transformace v celé firmě. Dokážou například propojit data získaná z kontroly kvality s řízením údržby a seřizováním strojů, plánováním výroby či plánováním lidských zdrojů. Navíc zaváděná řešení už jsou připravená tak, aby se v budoucnu mohla napojit na další firemní systémy,“ komentoval výsledky průzkumu Jiří Holoubek, člen představenstva Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Firmy chtějí zvyšovat produktivitu

Digitální strategii má zpracovanou 58 % firem, které se průzkumu zúčastnily. Před pěti lety to bylo jen 30 %. Zvyšovat produktivitu práce díky implementaci průmyslu 4.0 chce 74 % firem, v roce 2019 jich bylo 56 %. Snižování nákladů si od digitální transformace slibuje 63 % firem (v roce 2019 jich bylo 44 %). I v příštích dvou letech se chtějí firmy v oblasti digitální transformace soustředit především na další zvyšování produktivity (75 %). Druhou nejvyšší prioritou je zlepšování kybernetické bezpečnosti (73 %) a modernizace informační infrastruktury (64 %).

„Postupně klesá podíl firem, které zaváděním průmyslu 4.0 řeší nedostatek zaměstnanců, ale pořád jich je polovina. Polovina firem rovněž používá digitalizaci k optimalizaci svých výrobních kapacit. Z toho je vidět, že si uvědomují důležitost propojení jednotlivých systémů a procesů ve firmě. Roste

podíl firem, zejména těch větších, které využívají automatizaci v administrativních procesech. Ty jsou totiž jasně definované a jejich automatizace bývá nejjednodušší,“ dodal Jiří Holoubek.

Obr. 1. Prezentace firem oceněných SP ČR Cenou za průmysl 4.0

Roste obava z kybernetických útoků

Dominantním problémem, který firmy vnímají v digitální oblasti, je kybernetická bezpečnost. Kybernetického útoku na firmu se bojí 73 % respondentů. Za velkou nebo spíše velkou překážku pro implementaci digitální transformace považuje potenciální narušení kybernetické bezpečnosti 44 % firem. V uplynulých dvanácti měsících se 85 % podniků soustředilo na zlepšení zabezpečení systémů, počítačů a dalších zařízení. Ještě před třemi roky jejich podíl činil 68 %.

„Výrazně vzrostl podíl firem, které investovaly do zlepšení ochrany firemních dat. Letos jich bylo 77 %, před třemi roky jen 55 %. Firmy si jsou více vědomy, že roste objem komunikace mezi stroji a že se jednotlivé stroje a zařízení řídí pomocí vzdálených přístupů. Nejde o to, že by samotná data z této komunikace měla velkou finanční hodnotu, ale narušení jejich toku může výrazně nabourat celé výrobní procesy a zastavit nebo ochromit výrobu,“ říká Jiří Holoubek, člen představenstva Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Firmy musí vzdělávat zaměstnance

Za největší překážku implementace průmyslu 4.0 firmy i letos považují nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců. Přesto se přístup podniků ke vzdělávání vlastních zaměstnanců dlouhodobě příliš nemění. Z oslovených firem 12 % tvrdí, že jejich pracovníci mají všechny potřebné digitální dovednosti.

Do vzdělání a rozvoje zaměstnanců investuje 28 % firem, koncepci pro vzdělávání zaměstnanců v oblasti digitalizace připravuje také 28 % firem. Necelá čtvrtina oslovených podniků digitální připravenost pracovníků neřeší.

„Spousta firem si mylně myslí, že pro ucelené pojetí digitální transformace potřebují velmi kvalifikované datové analytiku. Mnohem důležitější ale je, aby si specifikovaly, jaké digitální dovednosti od svých lidí v jednotlivých pozicích potřebují, a ty je pak naučily. Například při zavádění bezpapírové výroby je mohou učit postupně od triviálních úkonů, jako jsou zaznamenání příchodu a odchodu nebo objednávka v jídelně, přes zadávání informací o provedené práci až po přijímání instrukcí od vedoucích pracovníků prostřednictvím tabletů,“ uvádí Jiří Holoubek.

Cena za průmysl 4.0

Druhá část akce byla věnována oceněním ve čtvrtém ročníku Ceny za průmysl 4.0.

Cenu za průmysl 4.0 Svazu průmyslu a dopravy ČR za rok 2023 si odnesla firma P-D Refractories CZ. V soutěži bodoval její návrh a realizace automatické linky na výrobu keramických komínových vložek, který realizovala ve spolupráci Fakultou strojní ČVUT v Praze. Odborná porota z přihlášených projektů dále vyzdvihla digitalizaci při výrobě radiofarmak ÚJV Řež a výstavbu automatické linky v Bonatrans Group.

Svaz letos nově posuzoval projekty také v kategorii Integrátor, v níž ocenil společnost Kvdos za implementaci sítě 5G SA. Zaujal též projekt nové normy pro testování kvality 3D tištěných výrobků firmy Comtes FHT, který získal zvláštní cenu poroty. Speciální ocenění České spořitelny, hlavního partnera Ceny za průmysl 4.0, putuje do společnosti Isolit-Bravo, která zavedla digitální systém řízení výroby.

Cena za průmysl 4.0 je ocenění udělované Svazem průmyslu a dopravy ČR. O umístění rozhoduje odborná porota, která letos vybírala vítěze z patnácti přihlášených projektů. Cílem ocenění je ukázat úspěšné příklady digitalizace výroby, aby mohly posloužit jako inspirace hlavně pro malé a střední firmy. Oceňován je strategický přístup, který zahrnuje celou organizaci a je promítnut do všech fází výrobního procesu.

Téměř všechny oceněné projekty byly velmi inspirativní. O některých jsme již na našich stránkách informovali, o dalších přinese naše informace v následujících číslech.

Radim Adam